

Kobber — et nødvendig men farlig sporelement for sau.

Av dosent dr. med. vet. Arne Frøslie, Norges veterinærhøgskole

Det er vanskelig å gi generelle råd om behovet for kobbertilskudd til sau i Norge. Dette skyldes at vi både har områder hvor det er sterk overbelastning med kobber, og områder hvor kobbertilførselen er mangelfull. Vi har ikke mulighet for å kartlegge situasjonen i detalj, men grovt sett kan vi dele landet i kyststrøk og innlandsstrøk. I innlandet — på Østlandet, i Trøndelag og i Nord-Norge er sauen jevnt over sterkt overbelastet med kobber. Overbelastningen er så sterk at vi har et betydelig antall tilfeller av dødelig kobberforgiftning hos sau i disse områdene. Vestlandet, og kyststrøkene generelt, har normal til subnormal kobberstatus, og i visse områder rapporteres det fortsatt om tilfeller av kobbermangel. I utstrekning er nok mangelområdene små i forhold til områdene hvor det er overbelastning, på den annen side er kyststrøkene viktige sauedistrikter.

Kildene for kobberbelastningen er ikke alltid like lett å påvise. Det er også mulig at interfererende sporelementer, særlig mangelfull tilførsel av molybden, kan være av vesentlig betydning. Vi har mangelfulle kunnskaper om dette i Norge.

Kronisk kobberforgiftning opptrer både på beite og i innføringsperioden

kan forgiftningstilfeller settes i forbindelse med bruk av kraftfôr eller mineraltilskudd som er tilsatt kobber. De kobbermengder som nyttes i kraftfôr- og mineralblandinger for storfe, sau og fjørfe, kan være farlige for sau i utsatte distrikter. Slike kobberrike blandinger må derfor bare nyttes der det er vist at det er behov for ekstra tilskudd av kobber. I områder hvor det opptrer tilfeller av kobberforgiftning, anbefaler vi å bruke spesielle kraftfôr- og mineralblandinger for sau. Disse blandinger er ikke tilsatt kobber.

Veterinærene utover i bygdene vil kunne gi råd om dette. Hvis det er tvil om hvordan kobbertsatus er i en besetning kan leverprøver av slaktedyr eller selvdøde dyr analyseres for kobber. Slike analyser kan utføres av Veterinærinstituttet etter avtale med den lokale veterinær. I besetninger hvor det er fare for utbrudd av kronisk kobberforgiftning, kan en nytte tilskudd av molybden og sulfat. Forgiftninger kan da vanligvis unngås. Veterinærene vil kunne bistå med slike forebyggende tiltak.

Vi må altså hos sau advare mot ukritisk bruk av kraftfôr- og mineraltilskudd tilsatt kobber. Dette må imidlertid ikke hindre at kobber tilføres der det er behov for ekstra tilskudd.

Til selskapets medlemmer og andre forbindelser!

Det går nå raskt mot en ny Julehøytid og nyttårsskifte. Det siste av 1970-årene svinner hen og vi skal snart ta fatt på 1980-årene.

Vi vil også ved dette årsskiftet få

bringe en hilsen gjennom tidsskriftet, som er selskapets «talerør» til medlemmene og andre forbindelser.

Nå ved slutten av 70-årene kan det være naturlig å se tilbake på visse ting